

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Vår saksbehandler
Henrik Dahle

Kopi til

Vår dato
14.02.2018

Vår referanse

Deres referanse

Høringsvar: Høring om endringer i arbeidsmiljølovens regler om arbeidstid for beredskapsvakt utenfor arbeidsstedet

Vi viser til ovennevnte høring.

Unio er uenig i de foreslåtte endringer i bestemmelsene om beredskapsvakt utenfor arbeidsstedet, også benevnt som hjemnevakt. Forslaget innebærer overføring av kompetansen til å fastsette en annen omregningsfaktor fra Arbeidstilsynet til Tvisteløsningsnemnda og begrensning av kompetansen til de tilfeller hvor beregningen iht. lovens hovedregel vil virke åpenbart urimelig. Begge forslagene innebærer etter Unios syn en klar svekkelse av arbeidstakernes rettigheter og vern. Unio mener videre at forslagene ikke er godt begrunnet.

Arbeidsmiljølovens regler om beredskapsvakt utenfor arbeidsstedet ble endret så sent som i 2015. Beregningsfaktoren ble da endret fra 1/5 til 1/7, en endring som også innebar en klar svekkelse av loven. Å gjennomføre ytterligere endringer av dette lovverket etter så kort tid, og uten at det er gjort noen form for evaluering av den nylig gjennomførte endringen, må i seg selv anses som uheldig.

Forslaget om å overføre kompetansen til Tvisteløsningsnemnda

Unio går imot departementets forslag om å overføre kompetansen til å fastsette en annen omregningsfaktor fra Arbeidstilsynet til Tvisteløsningsnemnda. Departementet viser til at det er tale om en interesseløst som må anses å ligge «utenfor Arbeidstilsynets kjerneområde» og som det er mer nærliggende at et partsrepresentert organ løser.

Unio vil fremholde at en tvist om beregningsfaktor ved hjemnevakt handler om arbeidstid og om hvor stor del av arbeidstakernes fritid som det skal kunne legges begrensninger på. Arbeidstid er en svært viktig arbeidsmiljøfaktor, som også kan ha innvirkning på arbeidstakernes helse og sikkerhet. Unio er derfor helt uenig i at denne problemstillingen ligger «utenfor Arbeidstilsynets kjerneområde». Arbeidstilsynet er for øvrig tillagt en rekke oppgaver ut over tilsynsvirksomhet, eksempelvis dispensasjoner til ulike arbeidstidsordninger.

Beredskapsvakter innebærer en belastning for arbeidstakerne. De må være tilgjengelig for arbeidsgiver og beredt til å rykke ut eller utføre arbeid, ofte på kort varsel. Beredskapsvakter begrenser således arbeidstakernes mulighet til å planlegge og disponere sin fritid, og har innvirkning på familieliv og sosiale aktiviteter. Hvor stor belastning beredskapsvakten innebærer varierer og er

avhengig av en rekke faktorer, bl.a. krav til utrykningstid, utrykningsfrekvens, arbeidstakers bevegelsesfrihet under vekten, omfang av aktivt arbeid, lengden av den enkelte utrykning, arbeidets belastning, mv. Det må derfor gjøres en konkret og skjønnsmessig vurdering av den enkelte vaktordning for å kunne si noe om hvor stor belastningen er, og hva som ut fra dette er en rimelig beregningsfaktor.

Etter Unios oppfatning, er Arbeidstilsynet best egnet til å fatte avgjørelse i denne typen spørsmål. Arbeidstilsynet har god kompetanse både når det gjelder reglene om arbeidstid og de faktorer som påvirker helse, miljø og sikkerhet. Arbeidstilsynet har videre lang erfaring i å foreta konkrete vurderinger og avveininger i tilknytning til ulike arbeidstidsordninger, herunder omregningsfaktor for beredskapsvakt. Unio kan ikke se noen gode grunner til at tilsynet nå skal fratras denne oppgaven.

Som departementet fremhever, er Tvisteløsningsnemnda også vant til å gjøre avveininger i konkrete tilfeller hvor arbeidstaker og arbeidsgiver er uenige. Tvister om beregningsfaktor ved beredskapsvakt skiller seg imidlertid vesentlig fra de sakstyper som er Tvisteløsningsnemnda i dag behandler, dvs. *individuelle rettigheter* til økt stillingsstørrelse, permisjoner eller tilpassede arbeidstidsordninger. I disse sakene skal det gjøres vurderinger av om det foreligger «vesentlig ulempe» for arbeidsgiver. Slike vurderingen er av en helt annen karakter enn de vurderinger som skal gjøres i tilknytning til tvister om beregningsfaktor. Reglene om beredskapsvakt er *verneregler*, og kunnskap om helse, miljø og sikkerhetsmessige forhold er av sentral betydning for å foreta forsvarlige vurderinger knyttet til om beregningsfaktoren er «urimelig». Det er utvilsomt Arbeidstilsynet som besitter denne typen kompetanse i dag.

Unio er ikke enig i at en overføring av kompetansen til Tvisteløsningsnemnda gjør at *partene* i større grad blir tillagt ansvar for å finne en løsning på uenigheten, slik departementet tar til orde for. Dersom slike tvistesaker skulle funnet sin løsning mellom partene, måtte denne kompetansen vært lagt til et lokalt nivå og ikke til en sentral nemnd.

Forslaget om å begrense kompetansen til å fastsette annen beregningsmåte

Departementet foreslår at ordlyden i bestemmelsen endres til slik den var utformet før lovendringen i 2015. Tvisteløsningsnemndas kompetanse til å fastsette en annen beregningsmåte vil dermed være begrenset til de tilfelle hvor hovedregelen vil virke åpenbart urimelig.

I forbindelse med ovennevnte lovendring i 2015, hvor beregningsfaktoren for «hjemmevakt» ble endret fra 1/5 til 1/7, uttalte departement bl.a. følgende:

«Forslaget om å endre hovedregelen innebærer at arbeidsgiver får et noe større handlingsrom og kan fastsette en lavere beregnet arbeidstid som følge av beredskapsvakt enn i dag. Departementet mener det derfor bør være noe enklere for både arbeidstaker og arbeidsgiver å henvende seg til Arbeidstilsynet for å få en vurdering av om den fastsatte brøken er rimelig. Konkret foreslår departementet å endre ordlyden i bestemmelsen slik at Arbeidstilsynet etter krav fra arbeidstaker eller arbeidsgiver kan fastsette en annen beregningsmåte dersom beregningen fastsatt etter hovedregelen virker urimelig.»

Å senke terskelen for å kunne fastsette en annen beregningsfaktor var åpenbart en vernemessig fornuftig og nødvendig løsning, i en situasjon der man endret regelverket i arbeidstakers disfavør. Når departementet nå, kun to år etter ovennevnte endring, foreslår å gjeninnføre formuleringen «åpenbart urimelig» – og således heve terskelen igjen – fremstår dette mildt sagt uforståelig. Forslaget om å begrense arbeidstakers muligheter til å få vurdert og ev. fastsatt en annen beregningsmåte enn lovens hovedregel, slik at en større del av beredskapsvakten medregnes i

arbeidstiden, innebærer en ytterligere svekkelse av det vernet som ligger i dagens lov. Unio er derfor svært uenig i forslaget.

Unio kan heller ikke se at forslaget er godt begrunnet. Departementet viser til at terskelen for å bringe saken inn for Tvisteløsningsnemnda «bør høynes som et incitament for forhandlinger mellom partene». Det er vanskelig å forstå departementets resonnering på dette punktet. Bestemmelsen gir arbeidsgiver adgang til å fastsette beregningsfaktoren innenfor lovens hovedregel på 1/7. Det finner dermed ikke sted noen forhandlinger, slik departementet synes å legge til grunn. Vi kan videre vanskelig se for oss at arbeidstakerne, i en situasjon der arbeidsgiver har beslutningsmyndighet, skulle nå frem med et krav om å forhandle seg frem til en bedre løsning.

Vennlig hilsen
Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatssjef

Henrik Øahle
fagsjef og advokat